

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Председател:
Зам.-председатели:

проф. Диана Петкова, д.б.н.
проф. Атанас Кирилов, д.с.н.
проф. д-р Иван Кралов

Председатели
на СУБ:

Акад. Асен Хаджиопов
1944-1945

Проф. Георги Павлов
1945-1946

Акад. Михаил Димитров
1946-1962

Акад. Кирил Братанов
1962-1986

Акад. Любомир Илиев
1986-1989

Чл.-кор. Александър Янков
1989-1990

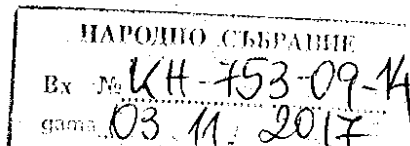
Проф. Иван Матев
1990-1998

Акад. Дамян Дамянов
1998-2015

Проф. Боян Вълчев
2015

Проф. Венелин Енчев
2015-2016

Изх. № 71 /2.11.2017 г.
София

ДО
КОМИСИЯТА ПО ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА
КЪМ 44 НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА Р БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

НА СЪЮЗА НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ БЮДЖЕТ НА Р БЪЛГАРИЯ ЗА 2018 Г.

Новият бюджет на Р България предлага повишение на някои социални придобивки в областта на социалните дейности, здравеопазването и сигурността на страната. Предложено е повишение на качеството в диагностиката, спешната помощ, майчиното и детското здраве, адекватна лекарска политика. Има тенденция за повишение на социалните помощи в различни обществени сфери. Тези пожелания са добри, но заложените средства в бюджета надали ще доведат до съществени промени.

Бихме искали да обърнем по-специално внимание на политиката, свързана с образованието и науката. Предложено е повишение на финансовите средства за предотвратяване на отпадането от образователната система, реинтеграция на напусналите, повишение на образователните резултати. Това като предложение е много добре, но трябва да се обърне внимание не само на цифровите

резултати, а не резултати, свързани със знанията на учениците, защото много от постъпилите в университетите нямат основни познания по дадени предмети и е много трудно надграждане на нови знания върху ниска базова основа. За да се повиши качеството на обучението в средните училища е необходимо да се повиши квалификацията на учителския състав. Това зависи от предлаганото образование във висшите училища. Издигането на образованието във висшите училища до необходимото ниво зависи от качеството на преподавателския състав на съответния университет. Освен това приемът на студенти по съответните дисциплини не трябва да е свързан с увеличение на броя, а с прием на качествени студенти, които имат желание да се посветят на съответната специалност. За да се подобри качеството на обучението е необходимо подобряване на инфраструктурата на висшите училища, за да могат студентите да се запознаят с нови експериментални методи и с нови методи на преподаване. Ето защо трябва да се повиши финансирането в тази посока. Силно се надявам, че това няма да остане само на книга. Силните ученици при това условие биха останали да учат у нас, а не да заминават да се учат в чужбина. Повишаването на финансовите средства във висшите училища биха стимулирани добрите преподаватели да не напускат висшите училища за да отиват да работят в наши и чуждестранни фирми за по-добро заплащане. Напускането на преподавателите ще се отрази на обучителния процес на бъдещите учители от средните училища. Предложено е повишение на заплатите на учителите. Това е прекрасно, но кой ще образова тези учители, ако не висшите училища, преподавателите, които ще получават много по-ниски заплати от завършилите висшето си образование, на които те са предали своите знания. Може да дойде момент, когато ще се търсят хора, които ще обучават квалифицираните учители. България винаги се е гордяла със своето образование, но за съжаление то все повече запада, защото е очевидно неразбирането коя е основата за създаване на квалифицирани учители, които да обучават нашите деца в училище.

Що се отнася до отпускане на средства за различни специалности във висшите училища, според нас не е необходимо повтаряне на специалности в различни университети. Разхищение на финансови средства е да се субсидира съществуването на стопански факултети в различни университети, които произвеждат много специалисти, неуспяващи да се реализират поради неголемия пазар в нашата страна.

Добро пожелание са изпълнението на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в България, Националната пътна карта за научна

инфраструктура и Стратегията за насърчаване на научните изследвания. За съжаление тук за разлика от други области няма предложени никакви цифри, които биха онагледили това пожелание. Наистина трябва реструктуриране и модернизирание на научната инфраструктура. В много университети и научни институти има остаряла апаратура поради липса на средства и трябва да се полагат големи усилия от учените, за да получат резултати на ниво за публикуване в престижни международни списания. Говори се много, че трябва да се стремим да участваме в Европейски конкурси за научни проекти. Това е прекрасно, но за да спечелиш такъв проект, трябва да имаш определен брой статии, чрез които да си разпознаваем в международното научно пространство, а те без финансови средства не могат да се изработят на съответното ниво. Следователно за всеки учен трябва да има основна научна инфраструктура, с която да провежда научни изследвания на съответното ниво.

Бихме искали да обърнем внимание и на финансирането на научните изследвания в университетите. Всеки университет има своя специфика, което трябва да се отчита при определяне на мястото му в научното пространство. По-малкият брой публикации, достъпни за публичното пространство на някои висши училища като техническите университети, е свързано с невъзможността да публикуват, тъй като техните изследвания са свързани с поръчки от фирми, които съответно фирмите не разрешават да се публикуват. Друга особеност касае изследванията, свързани със сигурността и отбраната, които също не могат да бъдат публикувани. В новия бюджет е застъпено увеличение на финансовите средства за сигурност и отбрана и дано част от тези средства да бъдат отделени за научни изследвания в тази област.

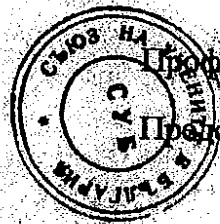
В една точка на бюджета, свързана с консолидираните нелихвени разходи за 2018 г., се предлага от 37 467 лв., от които да се отделят 10% за образование и Общи държавни служби и 7% – разходи за изпълнителните и законодателни органи на част от Изпълнителните агенции и комисии и средства за наука. Както се вижда, няма ясно финансиране за науката.

Много се говори за финансовите средства, които българската наука ще получи от Структурните фондове на ЕС по оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014 – 2020“. Тези инвестиции ще са насочени главно в изграждане на нова и уникална инфраструктура като Центрове за компетентност и Регионални научни центрове. За съжаление ние вече загубихме част от тези средства поради несъобразяването на правителството с изискванията на ЕС. Освен това, кой ще работи в тези центрове, ако младите

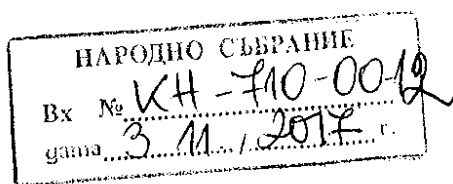
хора напуснат страната, а старите учени се пенсионират, докато се осъществи това финансиране.

Народ, който чества Първи ноември за Ден на народните будители почти 100 години, с което показва своето уважение към просветителите и учените, и има ден, посветен на своята писменост и култура – 24 май, има право на достойно финансиране на науката и образованието.

2.11.2017 г.

Проф. д.б.н. Диана Петкова,
Председател на СУБ

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

СТ А Н О В И Щ Е

от докторанти в български научно-изследователски институции

ОТНОСНО: Обсъждането на Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2018 г. внесен в Народното събрание на 30.10.2017 г., № 702-01-38

Уважаема г-жо Дамянова,

С оглед на предстоящото обсъждане на Законопроекта за държавния бюджет за 2018 г. и правомощията на оглавяваната от Вас комисия в Народното събрание предоставяме настоящото становище, за да насочим вниманието Ви към **притеснителното състояние на докторантските възнаграждения в страната** и сериозните негативни последици за развитието на българската наука, които произлизат от това. Оценяваме планираното цялостно увеличение на средствата за образование и наука, но същевременно сме притеснени от липсата на конкретни и ясно формулирани мерки за привеждане на докторантските стипендии в размер, съответстващ на труда на докторанта и позволяващ му да извършва своите задължения. Смятаме, че приетите национални стратегически документи за развитие на науката и образованието ще останат неизпълнени, ако не се осигурят подходящи условия за живот и труд на младите учени. В този смисъл се надяваме да насочите Вашите усилия за въвеждането на проблема в дискусиите относно държавния бюджет за 2018 г. и за неговото дългосрочно решаване, взимайки предвид следните факти:

- Съгласно чл. 7, ал. 1 от ПМС № 90 за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации месечната стипендия, която получава един докторант, възлиза на 450 лв. **Настоящият размер на докторантската стипендия е определен през 2008 г. и остава непроменен през последните девет години въпреки значителното поскъпване на живота в България през този период.** За същия период минималната работна заплата (МРЗ) в България, която през 2008 г. е 220 лв., е била увеличена повече от два пъти и в момента възлиза на 460 лв. Това означава, че и най-нискоквалифицираната дейност към момента се заплаща в по-голям размер отколкото трудът на докторанта.
- В правилниците на съответните научни организации са уредени ограничения за редовните докторанти да извършват трудова дейност на пълен работен ден, съответно да сключват такива трудови договори. Тези ограничения са

съобразени с естеството на научната работа и с условията за нейното качествено и пълноценно изпълнение. Именно предоставянето на стипендии за редовните докторанти гарантира обезпечаването на техните основни жизнени потребности в 3-годишния период на разработване на дисертационен труд. В този смисъл и във връзка с предходната точка, **настоящият размер на докторантската стипендия е напълно недостатъчен да покрие разходите на един докторант, свързани както с основните жизнени потребности, така и с осигуряване на адекватното му научно развитие** – чрез закупуване на необходима литература, участие в научни семинари и конференции в страната и чужбина, включване в специализирани форуми и обучения и пр.

- **Незадоволителният към момента размер на докторантската стипендия често се явява и пречка за избора на редовната форма на докторантура, или изобщо на пътя на академичното развитие, именно поради невъзможността с тези средства докторантът да посрещне нуждите си и да изпълни качествено академичните си задължения.**
- **Настоящият размер на докторантската стипендия поставя в притеснително положение младите учени на България и, в крайна сметка, съдейства за отлив на кандидат-докторанти в редовна форма на обучение. Затрудненията, с които докторантите са принудени да се справят, освен че са демотивиращи, водят и до понижаване качеството на научната им работа и до влошаване състоянието на академичния състав в Република България.**

С оглед на горепосочените обстоятелства е необходимо незабавно чувствително повишаване на размера на докторантската стипендия. Във връзка с предприемането на действия в тази посока, излагаме следните съображения и предложения:

- 1) Смятаме, че **досегашната практика на спорадично увеличение на стипендията (2002 г., 2008 г.),** последвано от дълги периоди, в които тя остава непроменена и значително изостава от средното ниво на доходите в страната, като дори е задмината от МРЗ, **е неприемлива и вредна.**
- 2) Припомняме, че според първоначалния вариант на ПМС № 90 от 2000 г. размерът на докторантската стипендия се е равнявал на две и половина минимални работни заплати. **Възстановяването на обвързаността между стипендията и МРЗ би предотвратило цикличната поява на проблема и би осигурило устойчивост в развитието на академичния състав и на българската наука.** С оглед на настоящата ситуация смятаме, че **размерът на стипендията трябва да възлиза най-малко на една и половина МРЗ.**
- 3) По данни на НСИ в момента броят на докторантите в редовна форма на обучение в България, които получават стипендия, е 3429 души, т. е. средствата, отделяни за стипендии на всички докторанти в страната, възлизат на около 1,5

милиона лева месечно. В този смисъл увеличението на стипендията до горепосочения размер не би утежило значително държавния бюджет, а в същото време ще има решаващо влияние за привличането и задържането на младите учени в страната, както и за реализацията на докторантите като качествени преподаватели и изследователи.

Вярваме и Ви призоваваме да вземете предвид сериозността на ситуацията и да предприемете една важна, спешна и необходима стъпка за развитието на науката в България и за изпълнението на заявените политически ангажменти в тази посока, като инициирате съответните нормативни промени за адекватно повишаване на докторантските стипендии и за планомерното им увеличение в бъдеще.

С уважение,

Ангел Златков, докторант към СУ

Анна Адамова, докторант към БАН

Антония Хубанчева, докторант, председател на Докторантския съвет при БАН

Даниел Стоев, докторант към СУ

Делян Русев, докторант към СУ

Янко Николов, докторант, зам.-председател на Докторантския съвет при БАН